

Signalement

Filosofie in foto's

Richard Brons

Signalement van: James R. Watson, Between Auschwitz and Tradition. Rodopi, Amsterdam-Atlanta 1994.

In de filosofische discussies over 'Auschwitz' als breuk in de westerse traditie, zet de Amerikaanse filosoof/fotograaf/schilder Jim Watson op zeer radicale wijze de kritische lijn voort van Adorno, Lacoue-Labarthe, Lévinas en Lyotard. Veel stelliger nog dan de voorgenoemde filosofen, gaat Watson uit van een alle sectoren en strengen van de (post)moderne westerse cultuur doordringende nazificering. Het gaat hem er niet alleen om een Heidegger onder vuur te nemen, maar vooral ook 'het nazi-zelf in zijn eigen denken en schrijven'. Dit nazi-zelf manifesteert zich volgens Watson in een systematisch vergeten en neutraliseren van wat er gebeurt, omwille van "business as usual". In de gangbare discoursen van de filosofie, kan men deze nazificering terugvinden in de hardnekkigheid van onpersoonlijke, generaliserende en vooral distantiërende vertoogsoorten en begrippenkaders.

Between Auschwitz and Tradition is een zeer persoonlijk vormgegeven verslag van een strijd tegen de erflast van modern-totalitair denken, een strijd niet alleen van woorden tegen woorden, maar ook van beelden tegen woorden. Jim Watson is filosoof én fotograaf; hij ondersteunt zijn traditie-kritiek met vele foto's, voor hem de meest indringende raakvlakken met gebeuren in heden én verleden, waaraan woorden zich al te makkelijk kunnen ont-

trekken. Van Watson verscheen in 1990 het fraaie Thinking with Pictures, photographs and essays (Art Review Press, New Orleans 1990). In dit boek wordt de relatie uiteengezet tussen filosofie en fotografie, zoals we die in uitgewerkte vorm aantreffen in Between Auschwitz and Tradition.

"Helaas gelooft menigeen dat de Shoah geen transformatie vereist van hoe we denken of hoe we ons de wereld representeren." (p. 23) Deze zin kan men zien als een uitdaging; als Nietzsche-kenner en opponent van Heidegger is Watson niet over één nacht ijs gegaan in een werk dat zonder meer grensverleggend kan worden genoemd, maar juist daardoor enige flexibiliteit vraagt van de kant van zijn lezers. Esthetisch gezien lijkt Watsons eigen poging tot transformatie geslaagd; strikt filosofisch is zijn onderneming alleen al interessant omwille van de vraag, hoe het mogelijk is, het gevaar van het fascisme nog veel sterker te benadrukken dan Adorno en Lyotard, en tegelijkertijd toch te geloven in de reddende kracht van woorden en beelden. Want dat is de inzet van Between Auschwitz and Tradition: de traditie redden van Auschwitz, van Auschwitz vijftig jaar geleden en van Auschwitz NU.